

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Klasične prejele upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 30

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trispodna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 202.

V Ljubljani, v sredo 3. septembra 1890.

Letnik XVIII.

Pomenljiv dogodek.

„Standardu“ poroča njegov dopisnik iz Peterburga o pomenljivem dogodku za časa ruskih vojaških vaj pri Narvi. Vzhodna armada je dobila pomoči in potisnila zapadno v defenzivo. Ob 9. uri se je pričela kanonada in trajala do 1. ure. Zapadna armada je izvršila več lepih napadov s konjiki. Ko se je vzhodna armada dovolj približala, skušali so konjiki prodreti v vas, katero so branili pešci zapadne armade. Tu se je prigodil čudovit in dramatičen slučaj. Nemški cesar je stal na čelu svojega pešpolka, in ko je videl, da stoji nasproti jednemu polku huzarjev in dvema baterijama, sklenil je, da se s svojim polkom prebije na sovražnikovo mesto. Akoravno je bil ta napad nepričakovan in se je zvršil z največjo hitrostjo, vendar se je ponesrečil, in nemški cesar je bil vjet, toda na carjevo povelje takoj izpuščen. Izredna predrznost podjetja in nesrečni izid sta naredila velik vtis. Z vojaškega stališča, kakor tudi z ozirom na cesarjev značaj je bil dogodek občni predmet večernega razgovora. Nekaj ur pozneje je videl dotični poročevalec oba cesarja in spremstvo na vrtu pri moloskoviški postaji. Nemški cesar je nemirno korakal gori in doli ter malo govoril. „Ali je mislil o svoji nesreči?“ dostavi poročevalec.

Ta dogodek bodo skušali gotovo potlačiti in zanikavati. Nam pa se zdi verojeten, ker kaj enacega se lahko zgodi. Neki dunajski list pa piše o tem dogodku:

Car ni odgovoren za epizodo pri Narvi, ker ni nagovarjal nemškega cesarja, da se vdeleži boja. Nemškega cesarja je vaja zapeljala, da je poskusil drzen naskok, ki pa je spodletel. Temu se ni treba posmehavati, ker pripetilo se je cesarju in pri igrah so stvari, katere človek težje prenese, kakor poraz v življenju. Marsikdo prenese veliko zgubo pri kupčiji, ne da bi trenil s trepalnicami, če pa zgubi pri igri, ne zna brzdati svoje nevolje. Nemški cesar se

je vrnil z naukom, ki mu more koristiti, a mu bode ostal tudi v neprijetnem spomincu na Narvo. Bila je le igra, vaja, in vendar mu bode vjetje pri Narvi ostalo v resnejšem spominu, kakor vse, kar je doslej doživel kot vladar. Politika se trudi, da prikrije resnost; skozi zlato iluzije gladi ostro resnico. Igra je cesarja spomnila na resnobo prihodnosti. Cesar je videl strašno podobo daljne mogočnosti, ko so ga obdali ruski častniki in vojaki, in se je čutil brez pomoči; toda pri Narvi je bil le na čelu ruskem polku.

Nekaj misli o današnji človeški družbi.

II.

Oglejmo si drugo vrsto današnjih malikovalcev, ki preže po visokih službah, akoravno nimajo potrebnih zmožnostij. In koliko sovraštva, jeze in nesreče provzroči večkrat taka lakomnost, ker tak človek vidi povsod le samega sebe. Tak zaničuje nižje vrste ljudi in hoče, da bi vse kadilo le njega; ljudi v višjih službah pa zavida, obrekuje in ponižuje. Tako sem slišal tudi plemenitaša, ki je trdil, da se človek prične še-le s plemenitnikom. Ali je to liberalno v pravem pomenu besede, ali je to človekoljubno?

Tak človek tudi zahteva, naj bi le njegova veljala. Kar sam misli, ukrene in stori, to je edino veljavno in pravo. Sam hoče ukazovati in vladati. In če tak človek pride po hrbtih drugih do veljave in krmila v občinskih, deželnih in državnih zborih, potem gorje občinam, deželam in državam. Vse mora plesati, kakor on godé. Človeka pa ne povzdigne le lepo ime, marveč blago človekoljubno srce, požrtvovalnost za bližnjega blagor, navdušenost za rod in Boga.

Nekateri ljudje v visocih službah pa tudi radi obračajo svoj vpliv preveč zá-se in svoje privržence. Koliko nevolje ne učinijo svojoj močjoj, ki je ozko

zvezana z njihovo služboj. Celi narodi so nekako pod poveljem enega samega. To ni prav, ker uradniki in oblastniki so radi ljudstva in ne ljudstvo radi njih. Nobena oseba v javni službi ne bi smela gledati na svoj dobiček, temveč na občni blagor. In na tak način bi bilo prebivalstvo zadovoljno in srečno. Tako prebivalstvo pa tudi ne pozna uporov in vladar nima ž njim posebnih sitnostij. Za to pa je treba krščanske ljubezni, ker ta je vsem enako pravična in ne pozna razločka med stanovi.

Veliko gorje sedanjega časa pa so tudi slabi časniki, ki razširjajo brezverstvo, neznačajnost, podkupljivost in enake slabe lastnosti. Sedanji čas že vse bere časnike: Od ministra doli do uradnega sluga, milostna gospa in kuharica, bankir in kočijaž. Časniki so mnogim edina duševna hrana, edino vodilo njih mislim in dejanjem. Marsikdo trdi svojeglavno kako stvar, in če ga vprašamo, kako jo more dokazati, odgovori nam: Saj sem v časniku bral! Časniki so sploh velika svetovna moč.

Znani milijonar in žid Montefiore je svojim sovercem posebno priporočal, naj skušajo dobiti časnike v svoje roke, ker potem bodo mogli vladati. In židje so to dobro razumeli in poslušali ta svét. Na Dunaji so skoraj vsi večji listi v židovskih rokah. Ravno tako je v Berlinu. Ali je potem čudno, da so tako razširjena židovska načela v človeški družbi? Marsikdo se nalezje židovskih načel, da sam ne vé, kako in kdaj, ako vedno bere le židovske liste. Taki listi pišejo tudi o stvareh, katerih ne razumejo; dajejo nauke katolikom, akoravno sami potrebujejo pouka.

Židovski listi pa niso sovražni samo krščanskemu prebivalstvu, ampak tudi enakopravnosti narodov. Tako so v Avstriji židovski listi večinoma strastni nasprotniki Slovanom.

Veliko zlo sedanjega časa so tudi vojske in velike armade. Kolikov milijonov ljudskega imenja gré v nič za same topove in puške, ki ljudstvu ne koristijo. Res, vsaka država mora varovati svoje

LISTEK.

O srednjeveških božjih sodbah.

(Sestavil Josip Benkovič.)

Krščanski blagovestniki, razširjajoči luč svete vere med narodi, „sedečimi v smrtini senci“, naleteli so skoro povsod na mnoge paganske razvade, katerih nikakor niso mogli odstraniti ali zatreti. Katoliška cerkev jih je morala dolgo z največjo potrpežljivostjo prenašati. Tak ostanek paganstva so bile v srednjem veku takozvane „božje sodbe“ ali ordalije. Ker so bile tako trdno vkoreninjene med ljudstvom, da jih niti duhovska, niti svetna gosposka v teku stoletij ni mogla iztrebiti, skušali so cerkveni knezi, da bi vsaj vse paganske prvake iz njih odstranili ter jim dali krščanski značaj. V to svrhu so se vršile te sodbe poslej večinoma z verskimi obredi, in vsaka posebej, razven dvoboja, je bila pod neposrednim nadzorstvom duhovstva.

Skoro vsi paganski narodi so bili prepričani, da Bog sam neposredno pokaže nedolžnost onega človeka, ki je sam ne more dovolj spričati. Torej sloné božje sodbe na trdnem in otroškem zaupanju v Boga, da bode on otel po nedolžnem obdolženega človeka iz rok njegovih sovražnikov, ako ga bo klical na pomoč. S tega stališča torej ne moremo

zametavati božjih sodb kot praznovestvo. Vrh tega nahajamo razven paganskih narodov tudi pri Izraelcih sledove božje sodbe. Iz tega moremo sklepati, da vera v nje ne nasprotuje božjemu razodetju. Neposredne božje sodbe v sv. pismu moremo imenovati n. pr. dopadajenje božje nad Abljevim darom in nevoljo nad Kajnovim (I. Mojz. 4.), obsodbo Koreja, Datana in Abirona (IV. Mojz. 16.), Davidov boj z Golijatom (I. Kr. 17.), čudovit učinek Elijevega darú nasproti Baalovim svečenikom (III. Kr. 18.), kazen Ananije in Safire (Dej. ap. 5.) in mnogo drugih enakih dogodkov. V obsodbi Ahana, Jozetovega vojaka, pri zasedanji Jerihe (Joz. 6. in 7.) vidimo celó, da je Bog sam tako neposredno sodbo napravil. Razven tega je bila v mozaični postavi še neka posebna božja sodba, žrtvena poskušnja, ki je bila celó zapovedana, ako je bila kaka soproga obdolžena zakonske nezvestobe. Duhovnik je namreč posvetil neki dar in ga položil na roke dotični ženi; potem je morala izpiti nekoliko zaklete vode. Različni učinki, ki so se potem kazali, bili so znak njene krivde ali nedolžnosti (IV. Mojz. 5.). Tem božjim sodbam slična je bila volitev naslednika Judi Iškarijotu. Apostoli so namreč prosili Boga, da jim naznani, katerega moža naj vzamejo v svoj zbor, ali Matijo, ali Jožefa Barzabo. In po kockanji je bil izvoljen Matija (Ap. dej. 1.).

Razne božje sodbe, ki so bile v srednjem veku v rabi, in sicer najbolj pri Germanih, mogle bi se razdeliti v deset vrst ali načinov, po katerih je Bog neposredno sodil.

I. Kockanje je bilo menda najstarejša božja sodba. Omenili smo že, da so je rabili Judje v stari zavezi, in Tacit, popisujoč navade in običaje starih Germanov, pripoveduje, da je bilo tudi pri teh v rabi. Stari Frizi so je rabili vzlasti, ako je bil kak človek v medsebojnem pretepu ubit in zločinec ni bil znan. Da bi ga zasledili, odrezali so z drevesa dve mladiki in jedno s križem zaznamovali. Ovili so jih potem z belo volno in položili na oltar ali na svete ostanke. Po svečani molitvi je dvignil duhovnik ali nedolžno dete jedno izmed mladik. Ako je bila ta vejica s križem začrtana, bil je dotičnik oproščen, sicer pa je bil kriv in obsojen.

Frankovski kralji so s kockami odkrivali vzlasti tatvine. Neki zakon onih Frankov, ki so stanovali na obalah reke Rene, velel je, da se mora vsak Nemeč, ki bi bil zatožen, spričati ali s kockanjem, ali s skušnjo v ognji. V poznem srednjem veku pa so kockanje kot sodbo božjo skoro popolnoma odpravili.

II. Skušnja s križem, ki se je nazivala tudi sodba pri križu, vršila se je s tem, da so zagнали križ v ogenj. Ako je ostal križ nepoškodovan,

Raznoterosti.

— Treščilo je v cerkev Mönlichkirchen na nižje-avstrijsko-štajerski meji, kakor se poroča dunajskim časnikom iz Aspanga. Čudno je, da ni udarila strela v zvonik, temveč v nižji del cerkve, razklala je altar, razdrobila tabernakelj popolnoma, vrgla monštranco na sredo cerkve, ter močno poškodovala tla. Ker so hitro prihiteli ljudje, omejili so ogenj, da ni povzročil večje škode. Ostrešje je močno poškodovano in istotako tudi obok, vsled česar so cerkev začasno zaprli.

— Koliko je Avstrija izvozila v Švico v prvih šestih mesecih tega leta? Po uradnem izkazu so od 1. januarja do konca junija t. l. izvozili iz Avstrije v Švico: Pšenice 393.657 met. stotov, ječmena 45.106 met. stotov, koruze 43.411 met. stotov, ovs 55.067, slada 129.798, moka 28.908, sladkorja 64.724, jajec 15.821 met. stotov, vina 104.354 hektolitrov, žganih tekočin 30.822 hektolitrov, rogate živine 28.498 komadov, 5503 prešiče, 6583 ovac in koz.

— Republika Argentinijska ima samo v Evropi pet milijard dolgov. Za državo, kakor je Argentinijska, ki šteje samo pet milijonov ljudi, je vsaka ogromna svota.

— Kako se selijo ljudje v Ameriko. Meseca julija se je preselilo v Ameriko 49.610 ljudi, in sicer 7779 Nemcev, 5952 Italijanov, 13.512 Angležev, 6430 Škandinavcev, 5522 Avstrijcev. V prvi polovici tega leta se je preselilo v Ameriko 260.837 ljudi, in sicer iz Nemčije 48.906, iz Anglije 65.049, iz Avstrije 33.131, iz Italije 46.976 ljudi. Opomniti je, da se je letos le iz Avstrije in Italije v prvih šestih mesecih več ljudi izselilo, kakor v istem času lanskega leta; iz vseh drugih imenovanih držav so se pa vlani bolj selili v Ameriko, kakor letos.

— Kdaj se žanje? Zmirom! Ni ga meseca v letu, da ne bi bilo tu ali tam žetve. V meseci januarju, ko je pri nas razprostrt še sneženi prt čez goró in plan, žanje poljedelec v Avstraliji, Novi Selandiji, v Chile in v nekaterih pokrajinah v Argentinijski. V februarju se prične žetev v Indiji in zgorenjem Egiptu. V marcu in spodnjem Egiptu žito s polja spravljajo. V Perziji, Mali Aziji, Mehiki in na otoku Kubi se vrši žetev meseca aprila. V maji pridejo na vrsto Algerija, Srednja Azija, Kitaj, Japan, Maroko in severnoameriški deželi Teksas in Florida. Meseca junija zoré obdunavska, grška,

ogrška, južnoruska, laška, španska in portugalska polja; istega časa imajo žetev tudi južna Francija, severnoameriške države Kalifornija, Louisiana, Missisipi, Alabama, Georgia, Tenese, Virginija, Utoh, Kolorado in Misouri. V juliju imajo žetev Nemčija, Avstrija, severna Francija, Švica Rusija, Poljsko, Anglija. Meseca avgusta žanjejo v Belgiji, Holandiji, severni Angliji, Kolumbiji in Manitobi. V septembru zoré polja v Šotlandiji, Švediji, Norvegiji in severni Rusiji. V severni Šotlandiji požanjejo polja še-le v oktobru. V novembru in decembru se vrši žetev v severni Avstraliji in Peru.

Telegrami.

Dunaj, 2. septembra. Cesar je brzojavil iz Vöcklabrücke kornemu poveljniku v Sarajevu: Izredno sem vesel, da Vas morem zahvaliti za izvrstno obnašanje in izvežbanje obeh sedaj tukaj bivajočih bosensko-ercegovskih bataljonov.

Dunaj, 3. septembra. Uradni list poroča, da je Janez Ribitsch, svetovalec pri deželnem sodišču v Ljubljani, povodom svojega umirovljenja dobil naslov svetovalca deželnega nadsodišča.

Praga, 3. septembra. Pri gradnji mostu je povodenj iznenadila pionirje, katerih 19 pogrešajo. Upanje je, da jih rešijo, ker se ponton ni zvrnil. Tudi oddrugod se poroča o povodnji.

Tešín, 2. septembra. Cesar se je pripeljal zjutraj ob 7. uri. Na kolodvoru so ga sprejeli deželni predsednik, korni poveljnik, načelniki uradov in duhovščina. Cesar jih je nagovoril, ogledal si veterance in ognjegasce ter se med zvonjenjem, streljanjem in navdušenimi „hoch“-klici množice odpeljal v okrašeno mesto. Pri slavoloku so vladarja pričakovali mestni zastop in častne dame, od katerih mu je ena poklonila šopek z nagovorom. Cesar je izstopil v nadvojvodovem gradu. Po vsi poti so nadvojvodovi delavci delali špalir.

Kiel, 3. septembra. Brodovje se je postavilo na ogled. V prvi vrsti je avstrijsko, zraven šolsko brodovje in zadaj torpedovke.

Nižnji Novgorod, 2. septembra. Mlad človek je ustrelil z revolverjem na guvernerja Baranova. Krogla ni zadela guvernerja. Zločinca so zaprli.

Carjigrad, 2. septembra. Vlada turška je dovolila, da se v Carjigradu osnuje ruska šola. Zavod bo nadzoroval ruski poslanik in rusko naučno ministerstvo bo določilo učitelje, kateri bodo na zavodu poučevali.

Kairo, 2. septembra. V El Tor-Arabu je zbolelo za kolero 48 in umrlo 18 ljudi. V Meki ni od torca nihče več za kolero umrl. Bržkone je tam kolera popolnoma ponehala.

Umrli so:

30. avgusta. Marija Verbaj, trgovčeva žena, 30 let, Parne ulice 11, vnetica obisti. — Neža Rogel, mestna uboga, 83 let, Karlovska cesta 7, emphisem.

31. avgusta. Karol Majer, zlatoklepečev sin, 3 dni, Vožarski pot 6, božjast. — Marija Perčun, delavčeva žena, 39 let, Cesta v mestni log, 17.

1. septembra. Janez Pirich, prisiljenec, 52 let, Poljanski nasip 50, srčna hiba. — Maksa Riedl pl. Raitenfels, zasebnica 65 let, Križevniške ulice 7, morbus Brightii.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokriče na 24 ur v mm
		barometra v mm	termometra po Celziju			
7. u. zjut.		732.9	12.2	sl. szapad	dež	
2. u. pop.		735.1	15.4	sl. zap.	oblačno	1.10
9. u. zveč.		735.0	13.0	"	"	dež

Srednja temperatura 13.5°, za 3.3° nad normalom

Dunajska borza.

(Telegrafovo poročilo.)

3. septembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	88	gl.	15	kr.
Srebrna " 5 1/2 " 100 " " 16%	89	"	50	"
5% avstr. zlata renta, davka prosta	105	"	55	"
Papirna renta, davka prosta	101	"	50	"
Akcije avstr.-ogerske banke	964	"	—	"
Kreditne akcije	308	"	25	"
London	111	"	35	"
Srebro	—	"	—	"
Francoski napoleond.	8	"	86	"
Cesarski čekini	5	"	33	"
Nemške marke	54	"	57 1/2	"

(3—2)

Dva dijaka

z vso postrežbo vsprejmeta se na hrano v Ljubljani, Frančiškanske ulice 6, dvorišče, I. nadstropje, na levo. (3—3)

Tuji.

Št. 15.511.

1. septembra.

Pri Slona: Kühne iz Trsta. — Martin pl. Markovics, e. in kr korvetni kapitan, iz Pulja. — Homan iz Radovljice.

Razglas.

V smislu § 6. zakona z dné 23. maja 1873. l. (štev. 121 drž. zak.) se naznanja, da bo

prvotni imenik porotnikov

za 1891. l. od 5. do 12. dné septembra t. l. v magistratnem ekspeditu na ogled, ter ga vsakdo lahko pregleda in naznani svoj ugovor.

Porotniškega posla so po § 4. omenjene postavbe oproščeni:

1. Tisti, ki so že prestopili 60. leto svoje dobe, za vsegdar;
2. udje deželnih zborov, državnega zbora in delegacij za čas zborovanja;

3. osebe, ki niso v dejanski službi, pa so podvržene vojni dolžnosti za ta čas, ko so poklicane k vojaški službi;

4. osebe v službi cesarskega dvora, javni profesorji in učitelji, zdravniki in ranocelci in tako tudi lekarji (apotekarji), ako uradni ali občinski načelnik za-nje potrdi, da jih ni moči utrpjeti, za sledeče leto;

5. vsak, kdor je prejetemu poklicu v enem porotnem razdobju kot prednji ali namestni porotnik zadostil, do konca prvega prihodnjega leta po pratiki.

Mestni magistrat ljubljanski,

dné 30. avgusta 1890.

Župan: GRASELLI l. r.

Posebni vlak v

LESCE-BLED

in

Otoče-Brezje

z dokaj znižano ceno

odide iz LJUBLJANE povodom Marijinega praznika v ponedeljek, dné 8. septembra t. l.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. ob 6.45 zjutraj. || Odhod iz Lesca ob 8.— zvečer.
Dohod v Lesce ob 8.30 dop. || Dohod v Ljubljano ob 9.45

Vožnja cena za tje in nazaj z odpravo vred za III. razred 80 kr.

Slovesna sv. maša v cerkvi na otoku darovala se bo ob 10. uri dopoldne. Da se morejo vršiti potrebne priprave pravočasno, prosí se uljudno, da bi vdeleženci blagovolili prej ko mogoče preskrbeti se z voznimi listki. Isti se dobivajo pri podpisnem skrajni čas do nedelje zvečer. Na dan odhoda novo dohajajočim se vsprejem ne more zajamčiti. — V mnogobrojno vdeležbo uljudno vabi

JOSIP PAVLIN,

(2) pisarna za potovanje v Ljubljani, Marijin trg štev. 1.

Vožni listki dobé se tudi v Ljubljani pri g. Fani v Špitalskih ulicah, g. Podrekarju na sv. Jakoba trgu in tudi v hotelih.

OLJNATE BARVE

v

kositarških pušicah po pol in jeden kilo priporoča najceneje

ADOLF HAUPTMANN,

tovarna oljnatih barv, laka in firneža

(86)

semeniško poslopje 6 LJUBLJANA semeniško poslopje 6.